

LISTEK.

Junakinja.

(Za „Slov. Gospodarja“ napisal Al. S.)

(Konec.)

Drugo brano pade s strehe, slišijo se obupni vzkliki: „Obe sta mrtvi, Bog jima daj večni pokoj!“

Toda glej, v sredi ognja in dima se prikaže pri vratih Genovefa z ožganimi lasmi, vsa počrnjena, do onemoglosti utrujena, da se je komaj še pokoncu držala. V svojih trepetajočih rokah drži na videz mrtvo truplo.

„Vzemite, vzemite! Ona ni mrtva!“ zakliče z zadnjo skrajno močjo in se zgrudi nezavestna.

Na cesti proti vasi je slišati voz v naglem teku. Vinko je, v sosednjem kraju je dobil žalostno novico, da gori njegova hiša.

„Mati, mati!“ zavpil je v silnem strahu. „Ne bi mogel dalje živeti, če mi Vi umrjete!“ Priganjal je konja, kakor še nikdar v življenju, pot se mu zdi brez konca. Slednjič, slednjič je vendar doma. Ne vidi kačičkega se pogorišča na mestu, kjer je še danes zjutraj stala njegova hiša.

„Kje imate mater?“ je bilo njegovo edino vprašanje.

Pokažejo mu prostor, kamor so jo položili, tamkaj najde obe, rešiteljico in rešenko. Mati je prišla zopet k zavesti in mu pokaže na poleg ležečo deklico: „To je angelj, Vinko, ki me je rešil!“

„Genovefa, Bog ti plačaj!“ zakliče Vinko in solze mu porosijo oči.

Poda mu močno opečeno roko in se nasmehne kljub hudim bolečinam. „Veselite mi je zadostno plačilo!“ zašepeče komaj slišno.

Jesen je nastopila, ko so dogotovili novo hišo. Dušni pastir je blagoslovil vse prostore in stara mati je bila prva, ki se je v njej naselila. Najlepšo in najprijaznejšo sobico ji je sin odkazal.

Nekaj ur pozneje je šel Vinko od doma v praznični obleki, dasi je bil delavnik. Resnega obraza je stopal proti majhni hišici ob koncu vasi. V nizki, pa snažni sobici je sedel v naslonjaču starček bledega, skoro prozornega lica. Skozi okence, ki je omogočilo pogled v kuhinjo, je bilo videti mlado deklico, ki je stala ob ognjišču in pripravljala priprosto kosilo. Bila je Genovefa. Rane so se ji zacelile, a vsled prestanih bolečin ji je lice obledelo in nekoliko upadlo.

Močno se začudi, ko zagleda postavnega obiskovalca. Ta se vsede k starčku in mu brez ovinkov razodene svoj namen.

„Tkavčev Franc“, začne Vinko, „z neko prošnjo sem prišel k vam. Morebiti bi uganete, morebiti tudi ne! Veste, kaj želim od Vas? Veste kaj želim od Vas? Nič manj ko Vašo hčerko! Dajte mi svojo Genovefo za ženo! Čislal sem jo od nekdanj, toda od dneva, ko je z nevarnostjo svojega življenja rešila mojo mater gotove in strašne smrti, mi je za materjo najljubše bitje na svetu!“

Starček se trese od ganjenja in molči. Vinko si napačno razlaga njegov molk.

„Seveda, Vi pridete tudi ž njo in dobro se vam bo godilo pri nas, ne bom delal razločka med vami in mojo materjo!“

Genovefa med tem neopazeno vstopi, njen obraz je še bledejši, iz njenih oči odseva posebna miloba.

Iz celega sveta.

Rast človeškega telesa. Kakor rastline, imata tudi človek svoje letne čase, ko najbolj, najmanj, oziroma nič ne raste. Najhitreje raste človek spomladi od aprila do junija, njegova teža se pa v tem času najmanj dvigne. Ravno nasprotno se godi od avgusta do novembra in od decembra do aprila rast popolnoma miruje. Pa tudi čez dan se kažejo tako pri otrocih kakor tudi pri odraslih, katerih razvoj je že zaključen, razlike v razmerju velikosti. Ker ima naše telo do 30 členkov (sklepov), ki so izredno raztegljivi, nam to razjasni, da je človek zjutraj, ko vstane iz postelje, nekaj višji nego zvečer. Ponoči namreč, ko ležimo, telo počiva, vretenca so razbremenjena, ker jim ni treba nositi teže telesa, ter se lahko razširjajo. Zdravnik Mehel pravi, da znaša razlika v telesni velikosti med jutrom in večerom 5 cm, nekateri drugi pa so mnenja, da samo 2 cm. So pa tudi zunanji vzroki, ki vplivajo na rast telesa. Tako n. pr. mraz jako zadržuje rast, kar vidimo na Japoncih in Eskimih, ki so vsi izredno nizke postave. Tudi bolezen „malarija“ povzroča zastajanje v rasti, zlasti če se ji pridruži še nezadostno hranjenje. Dognalo se je, da je ravno prebivalstvo v močvirnih pokrajinah na Sardiniji jako nizke rasti; posamezniki dosežejo največ visokost 1'35 m. Tudi razne druge bolezni upliva neugodno na telesno rast, istotako ženitve med sorodniki in pa velika starostna razlika med zakonci. Da je zlasti tudi alkohol sovražnik navadnega telesnega razvoja, je itak splošno znano. Sploh je telesna rast zelo odvisna od zunanjih življenskih razmer, ki jo ne le zadržujejo, marveč tudi pospešujejo, če so ugodne. Tako n. pr. datja 16. in 18. pariški okraj, kjer prebivajo premožnejši prebivalci, najboljše vojaške novince. Vendar je pa najodločilnejši le upliv plemena. Tako vidimo n. pr., da so ravno v zelo mrz-

„Dovoli mi, Vinko“, izpregovori deklica, „da ti sežem v besedo in odgovorim namesto očeta! Tvoja ponudba je za-me zelo častna, in če bi se mislila omožiti, bi mi ne bil noben ženin ljubši kot ti; spoštujem te že zavoljo moje ljubezni do matere. Toda jaz sem že drugemu ženinu obljubila zvestobo, najlepšemu in najljubeznivejšemu izmed vseh. Zdaj je moja dolžnost, skrbeti za očeta, njemu hočem posvetiti svojo ljubezen in skrb. Če ga pa Bog pokliče k sebi, pa bočem kot usmiljena sestra služiti Bogu v osebi revežev in bolnikov. Nihče razven očeta ne ve za ta moj sklep, in tebi ga razodenem le, ker ti zdaj moram. Če me enkrat Gospod pripelje do tega cilja“, pristavi z milim nasmehom, „potem bom prosila za tebe blagoslova božjega, za tebe, Vinko, in vso tvojo hišo!“

„Ne zdi se mi to čudno“, je rekla Vinkova mati, ko ji je ta silno žalosten poročal o izidu snubitve. „Genovefa je predobra za ta svet. Njeno srce je veliko, samo Bog ga more izpolniti. Pusti jo Gospodu, Vinko, žrtvuj jo rade volje Bogu!“

Minila so leta. Na grobu stare Slemenovke so že mnogo let rastle cvetlice. Nov zarod je zrastel na Slemenovem, 6 cvetočih otrok je Vinkov ponos in veselje. Enega njegovih sinov je poklical Bog v svojo službo, dve hčerki sta si izvolili redovniški stan in Vinko je prepričan, da je ta milost in ta blagoslov izprosila njegovi hiši pobožna molitev Genovefina, ki je kot sestra Pelagija delovala v neki veliki bolnišnici kot angel usmiljenja in ki so jo spoštovali vsi kot svetnico. Nikdar, tudi za trenotek, pa ni obledela v Vinkovem srcu podoba plemenite deklice, junaške rešiteljice njegove matere.

Cvet ljubezni.

(Spisal Januš Golec.)

Ne, nisem imel in menda tudi ne bodem imel veselja do vratolomnega hribolazenja; vendar na naš 900 m visoki Radl stopam vsikdar s čustvom hrepenenja, da bi že skoraj dospel na vrh in užival razgled lepe Srednje Stajerske do — Gradca. Nekako prijubi se Radl vsakemu, ki ga pozna, že radi razgleda in ker mu krasni hrbet cerkev sv. Pankracija, remšniška podružnica. Dasi precej strm, je vendar le Radl rodovitni. Ravno največji in najbolj bogati kmetje naše župnije leže na tem hribu.

Pred leti so kmetovali na Radlu, tako bolj proti vrhu že, Stepovi. Niso se prištevali pravim gruntarjem, ampak tako med srednje: z 10 repi goveje živine, nekaj ovc, 2 konja, pa še tudi kaj suhih zlatih in srebrnih kebrov so premogli pri hiši. Seve za morebitne čase slabe letine. Hišo so imeli pa leseno kot vsak trezno misleč hribovec. Vsega je bilo pri hramu, le žalibog, podprt je bil samo na treh voglih, ki jih je mogočno držala na kvišku skrbna gospodinja Treza. Četrtega pa je pred leti spustil rajni gospodar, Stepov Miha, in se umaknil za par sto metrov nižje — k sv. Jurju.

Lep je bil Stepov dom, še lično urejen vrt ga je krasil in vsakdo je stopal z veseljem mimo. Nekako posebno privlačno moč pa je imela Stepova hiša za oči remšniških fantov, ker se je sukala v njej in okrog nje, po sodbi domačih izvedencev v celi župniji najlepša — Stepova Vančka. Bila je redkost naših hribov: vitke, velike postave, nežno rudečega obraza in milega, prikupljivega pogleda. Za vsakega je imela prijazno besedo. Nagnila je pri srečanju glavo nekoliko na stran in tako v srce segajoče pogledala, da je še celo marsikateremu hladnokrvnežu postalo toplo. Planinka Vančka, Trezin ponos, bila je pri vsej

ih skandinavskih deželah doma velikani Evrope. Tudi Rusi, Angleži in Nemci so večinoma zelo postavni ljudje. Kar se tiče Italije, so prebivalci Pijemonta, Lombardije in Benečije neprimerno večji nego južni Italijani. Zdravnik Lombroso pravi, da je visoko rast Benečanov pripisati primesi slovanske krvi. Lombroso opozarja obenem na velik upliv talnih razmer; tako je n. pr. na Francoskem najti v rasti najbolj zastalo prebivalstvo v pokrajinah, ki imajo kamenita in peščena tla. Pa ne samo ljudje, marveč tudi živali so v svojem razvoju zelo podvržene posebnim krajevnim vplivom. Tako n. pr. dosežejo konji, ki v Veljnu in Vergamu ostanjejo majhni, v Milanu in Vidmu prav izdatno velikost. Arabski konj postane na Sardiniji tekom kratkih dob majhen in glava se mu podaljša; mali jütlandski voli se pa na Holandskem razvijejo v prave velikane. Splošno je pri domačih živalih opazovati, da so v goratih deželah majhne, v ravninah pa velike. Največji ljudje izven Evrope prebivajo v Novi Zelandiji in v Ognjeni deželi.

Avtomobilska kuhinja ruskega carja. Ruski car Nikolaj II. porablja lepo jesensko vreme za daljše izlete po slikovitih krimskih pokrajinah. Da bi bila carska družina tudi na izletih popolnoma neodvisna, si je dal car napraviti avtomobil z urejeno kuhinjo in drug avtomobil za služabništvo; ta avtomobila spremljata družino na njenih izletih. Na kuhinjskem avtomobilu se nahaja ognjišče na 5 plamenov, ki se kuri z bencinom; ognjišče ima tudi kotel z vodo. Na avtomobilu je dalje omara z ledom, dalje omara za srebrno posodje in orodje za 12 oseb, zložljiv šotor z enako mizo in 12 stoli. Na avtomobilu za služabništvo je prostora za 10 oseb, dalje šrambe za živež, vino itd. Če treba, se izpremeni avtomobil v carjevo spalnico in se nahaja na njem priprosta poljska postelja. Izvemši izlete, živi carska družina popolnoma tiho in skromno.

uljudnosti zbirljiva glede fantov. Vsakega ženina je položila v rešeto kritike in ga rešetala tako dolgo, dokler ni padel skozi luknjice, pa ne s košarico, ampak kar s celim košem slabosti in lib. Marsikatero samsko-moško slone, dasi je bilo premožno, je še-le zvedelo pri Stepovih: da ni za na voz, ne za gare, še manj pa za pred oltar. Propali ženini so se jezili nad bahato nevesto; stara Stepovka se je tolažila, da je še vedno čas, le Vančka sama je menila drugače, ker njeno srce je že davno volilo. Oklepalo se je že nekdanj s plamenom otroške, sedaj pa cvetoče dekliške ljubezni, domačega rejenca — Joška.

Joško in Vančka sta vzrasla skupno kot brat in sestra. Kje da je Jošku tekla pravzaprav zibelka, si ni mogel domisliti noben Remšničan? So pač imeli g. župnik v krstnih bukvalah zapisano neko ogrsko ime, ki pač ni slo v planinska ušesa. Bodi tudi nam dovolj: Joško je bil nekje iz Ogrskega. Mati mu je umrla, ko je zagledal luč sveta, oče pa po treh letih. Njega in še dve starejši sestri so poslali v očetovo domovino na Remšnik in jih porazdelili kot sirote med usmiljene ljudi.

Tako je prišel Joško kot 3leten otrok na Stepovino, kjer je ravno tukaj skušala kobacati po vseh štirih edinka Vančka. Ni se mu godilo slabo, imeli so ž njim siroto usmiljenje. Rastel je skupaj z Vančko, jedel ž njo in se igral. Pozabil je na lastnega očeta in kmalu sta mu bila Stepov gospodar in gospodinja oče in mati. Se celo v šolo so ga dali, dobrota, ki jo vživa malokateri rejenc. O, koliko je znal na paši pripovedovati Vančki, kaj da se vsega učil v šoli. In ko mu je sledila tudi ona čez 2 leti na poti v šolo, je znala že nekaj pisati, krščanskega nauka pa toliko kot on.

Sedaj, v šoli še-le je spoznal Joško, da mu Vančka ni sestra, ker so klicali njo Step, njega pa Holler. Pa rad jo je imel kljub temu spoznanju. Vsi drugi nagajivi paglavci so ga zmerjali: „Pisker ti ogrski“, Vančka pa ga je vedno le klicala: „Joško“.

Ko je pa ostavil šolsko klop, najeli so pri Stepovih drugega pastirja, Joško pa je jel opravljati vole ter tu in tam vozil tudi s konji. Vzrastel je v krepkega mladeniča in vsakdo je Stepu zavidal, da je zadel tako terno s svojim rejencem, ki je bil skrben in delaven kot malokateri sin. Letnega plačila mu niso dajali, pa ga tudi zahteval ni. Gospodar je bil pač mnenja: Naj ostane pri hiši, dokler mu drago, če se bode pa hotel kam priženiti, pa ga tudi ne bodem odpustil praznih rok.

Posebno pa je čislala Joška Vančka, ker je znal tako lepo peti, medkosci pa je ukal kot nobeden drug. Vsako nedeljo in praznik mu je pripela lastnoročno na prsi šopek; njemu podarjeni rožmarin se je držal tako moško pokoncu in se na lahno tresel pri hoji. — Joško pa je bil tudi duša, ki ni štedil groša, še kromne ne. Kadarkoli se je vrnil iz sejma ali božje poti, ni pozabil Vančke. Oče in mati sta pa z notranjo zadovoljnostjo in veseljem sledila tej nežni naklonjenosti med rejencem in hčerjo, ljubila sta oba kot otroka.

Res lepo in krščansko-vzledno življenje je vladalo na Stepovini. Joško, že konjar, stopal je v 20. leto, Vančka pa v 18., ko je segla v srečno Stepovo družino žena gorja in s smrtno roko podrla podporni steber — gospodarja in očeta. Velika je bila žalost, prvi bridki udarec na tako srečnem in mirnem domu. Vančka je plakala, da so se jej rudeče obrobile oči, pa tudi Joška je tako grabilo za srce, da še vrvi ni mogel držati, ko so spuščali v hladni grob njemu tako dragega krušnega očeta.

(Dalje prihodnjik.)

Trgovec s prašiči za časopisje. Peštanski list „Egyertetes“ je prišel v take gmotne težave, da je imel v kratkem nehati izhajati. Pred kratkim pa se je v uredništvu nenadoma pojavil rešitelj v osebi bogatega trgovca s prašiči, Bimbota. Mož je izjavil, da on in njegova družina čitajo „Egyertetes“ že 50 let in vso svojo vednost zahvaljujejo njemu. Zato ne more dopustiti, da bi list propadel in ga hoče denarno podpirati. Ko bi le bilo na svetu kaj več tako hvaležnih čitateljev!

Smola. Mornar, ki vidi, da se bo moral z ladjo potopiti: „Ti šment, da se mora ravno danes potopiti, ko bi bili za kosilo pečeni piščanci!“

Zuganje. „Če boste še enkrat tako prijazni, da mi daste zaušnico, bom jaz tako prijazen, da Vas grem tožit!“

V gostilni. Natakari: „Imate 5 vrčkov piva, 2 smodki in juho . . ., je-li bila goveja ali svinjska?“ — Gost: „Jaz ne vem — 4 muhe so bile notri!“

Vestno. Stotnik: „Danes Vas ne bom prekl'njal, ker je nedelja, ampak jutri naj Vas vrag vzame!“

Drug drugemu. Zagovornik svojemu varovancu, katerega je prav slabo zagovarjal: „Med obravnavo ste se mi prav smilili!“ — „Vi pa meni, gospod doktor!“

Hud ukor. Profesor: „Taki ste študentje! Za vse ste, samo za nič ne!“

Gosposka hruška. Gospod: „Ta hruška bo toliko imela, da ne boste imeli kam spraviti!“ — Kmet: „Bom vesel, če jih bo 3 do 4 koše. Zato ji pravimo gosposka hruška.“ — Gospod: „Sadje ima res dobro, ali jo zato tako imenujete?“ — Kmet: „O ne, le zato ji tako pravimo, ker dela kakor gospoda: veliko obeta, pa malo da!“

Pri vojakih. Poročnik: „Kaj se tako smešno držite, enoletnik?“ — „Veseli sem, gospod poročnik!“ — Poročnik: „To vam prepovem; Vi smete k večjemu biti zadovoljen!“